\ Concept Raadsvoorstel

Zaak 671767

Onderwerp:	Programma Water en Riolering 2027-2031 en Klimaatadaptatie 2027-2031
Openbaarheid:	Openbaar
Portefeuillehouder:	Wethouder Keijbets
Datum Raad:	15 december 2026

\ Samenvatting

Voor de periode 2027-2031 zijn twee samenhangende programma's opgesteld: het **Programma Water en Riolering 2027-2031** en het **Programma Klimaatadaptatie 2027-2031**. De uitgangspunten van beide programma's zijn op hoofdlijnen besproken tijdens de thema-avond van 17 juni 2026.

Het Programma Water en Riolering vormt het beleids- en uitvoeringskader voor de gemeentelijke watertaken. Hiermee geeft de gemeente Voerendaal invulling aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het programma beschrijft daarnaast de wijze waarop het rioolstelsel wordt beheerd en geïnspecteerd. De inspecties geven inzicht in de renovatie- en vervangingsopgave en het beperken van de gevolgen van overstromingen.

Daarnaast wordt met de aanleg van meer groen een positieve bijdrage geleverd aan de biodiversiteit. In de periode 2027-2031 ligt de nadruk op klimaatadaptatiemaatregelen die bijdragen aan de gemeentelijke watertaken en vanuit het Programma Water en Riolering kunnen worden bekostigd.

Beide programma's vullen elkaar aan. Door klimaatadaptatie waar mogelijk te combineren met werkzaamheden aan de riolering en andere projecten in de openbare ruimte, kunnen maatregelen doelmatig worden uitgevoerd.

\ Conceptbesluit
In te stemmen met:

1. het Programma Water en Riolering 2027-2031;
2. het Programma Klimaatadaptatie 2027-2031;

\ Grondslag
Op grond van de Omgevingswet draagt de gemeente zorg voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Daarbinnen heeft de gemeente de wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De Omgevingswet vraagt daarnaast om bij de inrichting en het beheer van de fysieke leefomgeving rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast, droogte en hittestress. Hierbij vormen water en bodem een belangrijk uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkelingen en de inrichting van de openbare ruimte.

Met het Programma Water en Riolering 2027-2031 geeft de gemeente invulling aan de wettelijke watertaken. Met het Programma Klimaatadaptatie 2027-2031 wordt tegelijkertijd gewerkt aan een klimaatbestendige en toekomstbestendige leefomgeving.

\ Aanleiding
Het Gemeentelijk Watertakenplan (WTP) 2020-2024 is gezamenlijk met de Parkstadgemeenten opgesteld en vormde de afgelopen jaren het beleidskader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De actualisatie van dit plan heeft vertraging opgelopen. Dit komt onder andere doordat de invoering van de Omgevingswet aanleiding gaf om het nieuwe beleid breder op te zetten en naast de wettelijke watertaken ook klimaatadaptatie nadrukkelijk op te nemen. Om de kosten van het rioolbeheer in de tussenliggende periode te kunnen blijven dekken, is de gemeenteraad op 5 november 2024 via een Raadsinformatiebrief (RIB) geïnformeerd over de indexering van de rioolheffing.

Met het **Programma Water en Riolering 2027-2031** beschikt de gemeente weer over een actueel beleidskader voor de komende jaren. Het programma beschrijft hoe de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en welke maatregelen nodig zijn om het rioolstelsel goed te beheren en toekomstbestendig te houden.

Het **Programma Klimaatadaptatie 2027-2031** geeft richting aan de maatregelen die nodig zijn om de openbare ruimte klimaatbestendiger te maken. Langere perioden van droogte en hogere temperaturen komen steeds vaker voor. Daarom zet de gemeente in op maatregelen die droogte, hittestress en wateroverlast beperken en bijdragen aan een klimaatbestendige leefomgeving. Deze maatregelen zullen gecombineerd worden met werkzaamheden aan de riolering en andere projecten in de openbare ruimte.

Met de vaststelling van beide programma’s worden de beleidsmatige en financiële uitgangspunten voor de komende jaren vastgelegd. De programma’s vormen daarmee de basis voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken en de verdere uitwerking van de klimaatadaptatieopgave.

\ Doel

Het **Programma Water en Riolering** heeft als doel:

- invulling te geven aan de wettelijke gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater;
- het rioolstelsel toekomstbestendig te houden door tijdige inspectie. Door deze inspecties planmatig uit te voeren wordt de technische staat van het rioolstelsel in beeld gebracht en kan de renovatie- en vervangingsopgave voor de volgende planperiode (2032-2036) worden bepaald.

Het **Programma Klimaatadaptatie** heeft als doel:

- wateroverlast, droogte en hittestress te beperken, en daarmee zorg te dragen voor een veilige fysieke leefomgeving;
- biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving te versterken;
- klimaatadaptatie structureel mee te nemen bij de inrichting en reconstructie van de openbare ruimte;
- investeringen doelmatig te plannen en te combineren met andere projecten.

\ Argumenten en kanttekeningen

Argumenten

1. Met het Programma Water en Riolering wordt invulling gegeven aan de wettelijke zorgplichten

De gemeente heeft wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het programma beschrijft hoe de gemeente deze taken de komende jaren uitvoert en vormt de basis voor het beheer van het rioolstelsel.

2. Het Programma Water en Riolering zorgt voor een toekomstbestendig rioolstelsel

Een deel van de riolering is verouderd en komt op termijn in aanmerking voor renovatie of vervanging. In de periode 2027-2031 ligt de nadruk op inspectie en onderzoek. Hiermee wordt de technische staat van het rioolstelsel in beeld gebracht en kan worden bepaald welke renovatie- en vervangingsmaatregelen vanaf 2032 noodzakelijk zijn. Het reguliere beheer en onderhoud worden in de tussentijd voortgezet.

3. Het Programma Water en Riolering biedt een financiële basis

Het Programma Water en Riolering vormt de basis voor het kostendekkingsplan en de hoogte van de rioolheffing. Hierdoor is inzichtelijk welke investeringen de komende jaren nodig zijn.

4. Het Programma Klimaatadaptatie draagt bij aan een klimaatbestendige leefomgeving

Door klimaatverandering nemen de risico's op wateroverlast, droogte en hittestress toe. Het Programma Klimaatadaptatie biedt een kader om deze risico's structureel mee te nemen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

De gemeente geeft met de beschikbare financiële middelen invulling aan de klimaatadaptatieopgave. Daarbij wordt in deze planperiode met name ingezet op klimaatadaptatiemaatregelen die rechtstreeks bijdragen aan de gemeentelijke watertaken en aan de vermindering van wateroverlast, gevolgenbeperking overstroming en droogte.

Kanttekeningen

Het Programma Water en Riolering en het Programma Klimaatadaptatie zijn twee afzonderlijke programma's met ieder een eigen focus. De nadruk binnen het Programma Water en Riolering ligt op water en riolering, omdat dit de basis vormt voor het kostendekkingsplan en de onderbouwing van de rioolheffing.

In deze planperiode ligt de nadruk op inspectie en regulier onderhoud van het rioolstelsel. Projecten die al in uitvoering zijn, worden voortgezet. Aan de hand van de inspectieresultaten wordt bepaald welke renovaties en vervangingen in de volgende planperiode (2032-2036) nodig zijn. Als uit inspecties blijkt dat eerder ingrijpen noodzakelijk is, wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel uitgewerkt.

Het Programma Klimaatadaptatie is een relatief nieuwe opgave die, mede vanuit de Omgevingswet, een steeds belangrijkere plaats inneemt binnen het gemeentelijk beleid. Om die reden is klimaatadaptatie nadrukkelijk uitgewerkt in een afzonderlijk programma. De verdere uitwerking van de klimaatadaptatieopgave vindt de komende periode plaats.

Met dit voorstel wordt daarom voor het Programma klimaatadaptatie uitsluitend uitgegaan van de beschikbare € 325.000 vanuit het Programma Water en Riolering. De overige klimaatadaptatiemaatregelen worden in deze planperiode niet financieel opgenomen. Voor eventuele aanvullende maatregelen is afzonderlijke besluitvorming over de benodigde middelen noodzakelijk.

De verdere afstemming en ontwikkeling van het regionaal beleid op het gebied van water en riolering binnen Parkstad loopt nog door. Voerendaal kiest ervoor om het Programma Water en Riolering 2027-2031 nu al vast te stellen, zodat de gemeente beschikt over een actueel beleids- en uitvoeringskader. Hierdoor kan het programma op onderdelen afwijken van het beleid dat de overige Parkstadgemeenten op een later moment vaststellen. De regionale ontwikkelingen worden gevolgd en eind 2027 wordt beoordeeld of deze aanleiding geven om het gemeentelijke programma aan te passen.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument
Het Programma Water en Riolering 2027-2031 en het Programma Klimaatadaptatie 2027-2031 vormen gezamenlijk het beleidskader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken en de klimaatadaptatieopgave. De programma's kunnen worden gezien als een nadere uitwerking van de uitgangspunten en ambities uit de Omgevingsvisie Voerendaal. De visie zet in op een gezonde en veilige leefomgeving en op klimaatbestendige dorpen en openbare ruimte, met aandacht voor waterbeheer, wateropvang, infiltratie, vergroening en het tegengaan van hittestress. Het Klimaatadaptatieprogramma wordt in de visie expliciet genoemd als middel om concrete maatregelen in dorpen en openbare ruimte uit te werken.

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties
<u>Financieel</u>
In de periode 2027-2031 ligt de nadruk op het beheer en de inspectie van het bestaande rioolstelsel. De inspectieresultaten worden gebruikt om de noodzakelijke renovatie- en vervangingsmaatregelen voor de volgende planperiode (2032-2036) in beeld te brengen.

Voor het reguliere onderhoud van de riolering wordt het structurele budget verhoogd van € 42.220 naar € 200.000 per jaar. Het huidige budget is ontoereikend voor de benodigde onderhoudswerkzaamheden en wordt structureel overschreden. De onderbouwing van deze verhoging is opgenomen in het Programma Water en Riolering 2027-2031.

Daarnaast is jaarlijks € 40.000 opgenomen voor onderzoek en het actualiseren van de rioleringsgegevens in het gemeentelijke GIS-systeem. Dit bedrag is gebaseerd op de gemiddelde kosten per kern, waarbij rekening is gehouden met verschillen in omvang en de bijbehorende onderzoeksopgave. Tot 2029 worden de rioleringsgegevens van de verschillende kernen geactualiseerd en worden waar nodig aanvullende inmetingen uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn noodzakelijk voor de actualisatie van het Basisrioleringsplan (BRP) in 2029. Het onderzoeksbudget staat los van het reguliere onderhoudsbudget.

De rioolheffing bedraagt in 2027 € 406 en stijgt volgens de meerjarenbegroting naar € 449 in 2030. De jaarlijkse stijging varieert op basis van de geraamde bedragen.

Conform de nota reserves en voorzieningen worden overschotten binnen het taakveld riolering gereserveerd via de voorziening riolering. Dit zorgt ervoor dat noodzakelijke werkzaamheden aan de riolering ook bij veranderende omstandigheden doorgang kunnen blijven vinden. De financiële effecten van het Programma Water en Riolering zijn verwerkt in de begroting 2027-2030.

Juridisch
Met het Programma Water en Riolering geeft de gemeente invulling aan haar wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het Programma Klimaatadaptatie geeft richting aan de gemeentelijke aanpak om de fysieke leefomgeving beter bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Beide programma's sluiten aan bij de gemeentelijke Omgevingsvisie en vormen een kader voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken en klimaatadaptatiemaatregelen.

Organisatorisch
De uitvoering van beide programma’s vraagt de komende jaren extra inzet. Er wordt niet gekozen voor een structurele uitbreiding. Per project wordt beoordeeld welke capaciteit en expertise nodig is en waar op dat moment eventuele tekorten ontstaan. Wanneer extra inzet nodig is, wordt deze flexibel ingevuld door werkzaamheden uit te besteden of tijdelijk personeel in te huren. Hierdoor kan met name bij grotere projecten gericht worden opgeschaald.

\ Bekendmaking, uitvoering en communicatie
Bekendmaking
Na vaststelling worden het Programma Water en Riolering 2027-2031 en het Programma Klimaatadaptatie 2027-2031 bekendgemaakt overeenkomstig de wettelijke voorschriften en gepubliceerd via de gemeentelijke kanalen.

Uitvoering
De uitvoering van beide programma’s vindt plaats door middel van jaarlijkse uitvoeringsplannen. In de periode 2027-2031 ligt de nadruk op inspectie en onderzoek van de riolering en de uitvoering van klimaatadaptatiemaatregelen binnen het beschikbare budget. Waar mogelijk worden deze werkzaamheden gecombineerd met reconstructies en reguliere beheerprojecten. De gemeenteraad wordt via de reguliere P&C cyclus geïnformeerd over de voortgang en de financiële gevolgen van de uitvoering.

Communicatie
Na vaststelling worden beide programma’s via de gemeentelijke communicatiekanalen bekendgemaakt. Bij de uitvoering van concrete maatregelen wordt waar nodig afzonderlijk gecommuniceerd met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen.

Invulling participatie
De participatie wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan de concrete uitvoeringsprojecten. Bij maatregelen in de openbare ruimte wordt, waar passend, participatie georganiseerd met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Op deze manier wordt de participatie verbonden aan de concrete uitvoering van maatregelen die direct gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

namens dezen,
de secretaris,

M.J.H. van Ooijen

Dit document is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.